

# ЦИЕЙ ДАКЪАЛА ХИЛДА ШУН, ХЪАМСАРА КХАЛНАХ!

Массе а мехкий пролетареш, влашагкхета!



## СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗ КОМУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГИАЛГИАЙ ОБКОМА,  
НОХЧ-ГИАЛГИАЙ АССР ЛАКХЕХЪАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз \* ШИННАРА, 8 МАРТ, 1988 ШУ. \* № 29 (7532). \* Мах 3 коп.

Тахан—Дунен

халкзашта

юкзера

кхалнаьха ди

### СОВЕТСКИ КХАЛНАХАГА

Деза кхалнах!  
Советски Союз Коммунистически парти Центральни Комитета дег тара дакъял дувц шо дунен халкзашта юкьерча кхалнаьха денца — планета кхалнаьха интернационални барт-цхоаглон цейца!

Е бастен сийра цей кхалнаьна, социалистически Дакъаьхегамхо, патриотка чхоаглон лар-хара а езарца а халдиза да.

Революционни болама исторе тла, Советий Мехка кхъаьгеама а тлема а биографе тла цеча мугларашца длаьзъял вай сий долча мехкахок-кхалнаьха цераш.

Сийлахь-бокхкача Октября, Ленин парти эггара халха ший кхела да, социальн - экономически хуц-цамаш деча цхатарра бокъо йола доакъашхо хила таро а реални гарант а синай кхалсага, дешаца, йаме, культуру, пачахалкхенна долча деча даьха лаца таро луш бола шера никъ хабийллаб.

Тахан, революционни перестройка бектокхамеца хана, парти XXVII съезда решенеш кхоачаш-хара тлехъа латтача квосаме хоадам беча етапе ший берригача лар-хара тлаьц «кхалсага новъосталца, цун уйланца, кхетамца ма-ра чхоаглон иш иш керда общество халъелга» яха Ленин дешаш.

Советски кхалнаьха кхъаьгеама, салагара халаш тоадара, чуле фу-самаш, школах, берий бешамаш, яслеш, поликлиникаш халъарча, наьна а бера а унахцено лораяра хадданца терко елга парти пача-халкхени социальни политика кертера лостамаш а, таханарча ден халхарча арлагара дехкараш а хинна длаьттад. Городашка, юрташ-ка, предприятияш, нах бахача микрорайонашка болх беш йола жен-советаш профсоюзини организаци-ца хьана ма хула сихагла хала, кулг кара кхъаьгалга длаькхха, кхалнаьха производенини а обще-

ственни а болх цепен-наьна дехка-рашца дикагла тарбара эшаш дола халаш хале, оттагъаь лготаш юкьерчагара тлаьхожам доаттабе, духа бераш долча ноаншта нов-кхостал де глерта еза.

Социалистически общество мас-санаьха, масса долча даькье тле-хъа тетта йиш йоаца вахара норма санна лакха нравственность чхо-агларца геттара чхоаглон хамт до-лаш я. Цунна эш лакха культура, наха дла-хъа леладу гуглаьхаш цхъа лостам болш хулаьга, дезал чхоаглон а. Цо берриг нин ма йоаглон — дийша, унахцено, хлама лохаш, коммунистически идеалх тешиш муглаьхен йола тлехъе хал-кхейра тлаьц.

Уж деггара лархамеглола эконо-мически, социальн - политически дехкараш квоастадечара, общества духовни а нравственини а хал кер-дадоаккхачара кхалсага лархам цхъакхха хламанд хуца йиш йоа-цаь бокхка ба.

Хланз отташ латтача кердаца ду-нен халкзашта юкьерча хале ма-шара тлехъа болча кхалнаьха-кво-самхой массови боламах кхы а чхо-аглон нин хулаш латт. Советски кхалнаьха адамле ядерин герз доа-цаца дунента дигара йола Советски программа кхоачашца дикка док-ка даьха юкьерхуь.

Деза кхалнах!  
Ценача дег тара шо унахцено, йазе, дегаш глоздынна хилар а, оаша кхъаьгеама, дешаре, творче-ство, общественни балха толдамаш дахар а лов тхона. Чхоаглонла шу длаьттад, халъа иштта шу ценошка берий йазе оаз ма хал-дильла!

Сийла а хоастам а хилба совет-ски кхалнаьха!  
Даькъала, хилла деггараца дунен тарча кхъаьгача кхалнаьха цхо-аглон барт!



### ЦИЕЙНА ХЕТАЯВ ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНЕШ

**МОСКВА**  
Уж шера 5 марта Москва ССР Союза Докхача театре хилар Дунен халкзашта юкьерча кхалнаьха денца хетаяв партийни, советски, общественни организациеи ви-калий торжественни собра-ни.

Тлоараш а тохаш тлаьц гугленинаш новкъостал М. С. Горбачев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. Н. Словцов, М. С. Со-ловьев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Ю. Д. Маслю-ков, Г. П. Разумовский, Н. В. Талызин, Д. Т. Язов, О. Д. Вязиков, А. П. Ви-рюков, А. И. Лукьянов, И. В. Капотов.

Президиуме ба иштта СССР Лакхехъарча Совети Президиума а СССР Минист-рий Совети а Председателъ заместителаш, министрст-вай ведомствини кулгалхой, партийни, советски, обще-ственни организациеи викалал, военачальниш, халкхалат-ца болхлой-кхалнах, Илман культуран длаьтташ.

КПСС МКГ секретара А. А. Ниязовцевас Юдйишар советски кхалнаьхага дола парти Центральни Комитета маршала письмо, халъа из длаьхдаь тлоараш тохаш гуг-

бенинара тла а ишар. Гугленинаш тлоараша по докха барнаь аьлар КПСС Цент-ральни Комитета советски кхалнаьха адресарга по моар-шала длаьха дешаш алаьх, цар кхъаьгеама, социальни лархамеца бокхка мах ба-рах. Дакъаь сийлахъа мех-карашца беркате болх баран салагара, йазеца наьнаьла мел аша халаш хадече КПСС ЦК-с, цун Политбюрос хадданца йоанхо ярах.

КПСС XXVII съезде от-таь дехкараш кхоачашдара тлехъарча квосаме лархамеца етапа чуденвал вай, аьлар доклад яьча ССОД президиума председатели В. В. Терешковас. Общества хара членгара по длаьх активност лаьха хилар, кер-даца тайпара уйлаш я, нравственность кердаца боа-раме хилар. Таьша парти дог-доах кхалнах кхы а чхоаглон инициатива йолаш хиларга, хилар долаш, бектокхаме болш хиларга, перестройка дехкараш кхоачашдара ду-кхагла хоадам болш болх беш хиларга.

Советски кхалнаьхага моар-шала дош оалаш кьамалъ деггара ССР кхалка артиста В. С. Лановий.

Дегаш глоздохаш, баст-тан цей долча хана массаца а сана, дешаш дар бокхкаг-бараша луш дола кьонача пноерийн школьникий моаршал.

Кьамалаш даьраша дош деггара КПСС Центральни Ко-митет, ЦК Политбюро, Советски правительствана кхалнаьха, Москва кхъаьгеа-мхоша парти белгалъ планаш кхоачашгара нин хилар ххордгара, хиларе кхъаьгача машара гуглаьх чхоаглон деггара, аьна.

**ГРОЗНЕ**  
Республикански театраль-но-концертни зале хилар Ду-нен халкзашта юкьерча кхалнаьха денца 8 Марта хетаяв торжественни собра-ни.

Собрание президиуме — КПСС Нохч-Галгалаь обкома халхарча секретарь В. К. Фе-лев, НГИАССР Лакхехъарча Совети Президиума предсе-датель Х. Х. Бокор, парти об-кома моллагла секретарь Д. Г. Завгаев, парти обкома секре-тараш В. А. Алексин, С. М. Бекор, Е. В. Тумсова, КПСС Грозненски горнома халха-ра секретарь В. А. Куденцо, кхыболла республика а город Грознен а кулгалхой, тлема кхъаьгеама а ветеранаш, халхалатта кхъаьгеамхой, Илман културани длаьтташ.

Торжественни собрани хал-ийлар КПСС Грозненски горнома секретара В. С. Мас-ловас.

Парти горнома а горсове-та исполкома а церагла собра-не хилараша моаршал деггара горисполкома предсе-дателя В. М. Шамардина.

Иштта гугленинашца длаь-ха моаршал луш кьамалаш деггара ххордго С. Чакхиева, производственно-товариш кон-тора кхъаьгеама молкеница совета председатели В. Хан-гельдиева, СССР 50 шу дла-зара церагла Грозненски химзавода парткома секре-тараш В. Николаев, мехкадъ-та институт студента И. То-каева, духа бераш долча наьнас, «Терек» яьча обще-динене болхоло М. Омаевас, Нохч-Галгалаь пачахалкхен университети профессора В. Виноградова.

Гугленинашца длаьха моаршал хилараш яр деггара берийн школьникий выступленеш.

Духа бераш, долча ноа-нойн производств халха-латтарийн группана длаьлар орденни медални, халъа иштта НГИАССР Лакхехъар-ча Совети Президиума сий-лен грамоташ. Уж царна длаьлар республика Лакхе-хъарча Совети Президиума председатели Х. Х. Бокора.

Торжественни собрание да-кьалоацш хилараша кон-церт оттадир.

Хоам бу  
КПСС обкома  
пресс-центро  
♦  
КХАХЪЕГАМА  
СЕМЕСТР-88

Длаьхача шера республи-ка студентчески отрядаша гинглоп халъгеча 3,5 мил-лион сома маьха капиталовло-женни караерзайи, 11 милли-он сома маьха юртбохаьма продуци чу а йица, чакъ а яькхха, екхай. Орташарча школашца культура пленни-та, деша даьха ха йоаца бер-рий учрежденишца, халъа иштта. Сийлахь - бокхкача Дакъаь тлема инвалидий дезалашца, буюшца - интер-националишца новкъос-тал длаьц. «Студентчески от-рядаш — берашца» яха опе-раци чакхйокхача хана бер-рий денца «Москвич» яха иш автомобиль ийлаь. Алаьна луш кхъаьгача дешома 40 эзар тарга сом аьха даьк-хад, из Советски машара фонден В. И. Ленин цера-гла Берий фонден длаьхо-жаьдаь.

Уж а кхылола а факташ ийлар длаьхача шера кхъа-ьгеама семестра йтогаштеш республикански гинглоп от-ряда 1988 шера кхалнаьха латтача дехкарашца хетаяв КПСС обкома хиннаь совещане. Цу дешаьх йола дла-ьха проблемаш юьцаца даьха лархар парти обкома, ВЛКСМ обкома бектокхамеца бокх-лоьца, республика Госагро-прома, дешаре заведени, студентчески отрядни штаба викалаш.

Белгалдаькхад, хлане а кхъаьгеама семестр-88 чхоа-глон киче а эшаш хилар. От-рядаш влаьаглонхара ре-ални планаш уьтае, юманди зеньиш халхарара а дла-ьттарца а уьла а еза, сту-дентчески отрядни буюшца техника керарален бокъо-наш юмалсга влаьтлехъаьк-ка длаьц, шой ханнаьха дла-ьттарца паспортизаци а йоагла. Кхъаьста чхоаглон таркам тла-ьхитла беза хланз вай долча длаьца йоацаца специализиро-вани а йилма - производствана керараша влаьаглонхара. Из длаьца бокхка тар-наш я Грозненски мехкадъ-та институт, цхъаькхал, ци-га хланз а студентчески про-ектно - конструкторни бюро беза цхъа йилма - производ-ствени отряд мара влаьаглы-еллаь. Нохч - Галгалаь гос-университете уьх шера дла-ьхал археологически балхаш мара дердоацш исторически факультетца студентх от-ряд влаьаглонла длаьхал, Руьзе тохаш, я географич-ски факультете базе «Эколо-ги» яха отряд влаьаглонла йола таро.

Кхъаьгеама семестр кичъ-геча а чакхйокхача а чхоа-глон лархамеца да луна хамт долча организациеша деш дар. Ханнаьх цу гугла-ьке эшарбола студенташ квоастабе, балхий «реални боарамаш ханани белгалъ-яха, отрядни спецификана дикагла тош йола кхъаьгеа-м влаьтлехъаькхара алаьц длаьлар прогрессивни формаш квоаста еза. Студентий балха материални а, моаршал а стимулирован елга лакхара, луш бола кхача тоа-бара, кхыдола бытов длаьш кхетадара долча де дезарий комплекс оттае еза, иштта пайдаь зуглар студентчески отрядаша аькин болх бер-гола боаьмий, предприетий кулгалхоьца республикан-ски семинар чакхйокхача а.

### ЛАРХИАР КХОАЧАШДУ

Ше шу халха. Сунженски района XX партсъезде цера-гича колхоза хиларгича фух долэ 200 шини йиьар. Цу аьттуе бевар йул тоаьдла дла-долаь а кхъаьга шура луш до-ла долаь длаьхача а.

Кхъаьста дика лел № 1 йолча шурий - товариш фер-мере гуглаьхаш. Циьа кулгал-хо волаш кхъаьгаш ба йок-ка опыи йола специалист А. С. Кухно. Циьа шу длаь-даь из керте латтача коллекти-во ший дехкараш тлехъаьчеш ца деш. Мисал, совхоз цо пач-чаьхалкхенга йоьна езар 257 тонн шура яр, халъа екхар 72 тонн духагъа хилар. Из дарца планаш кхоачашъа ца деш, соци-алистически дехкараш а дика лархейбир укхазара хайбеш леладараш.

Сево новкъостал дир из то-лам бокхка. Эггара халха фер-мере болх ма боагларе влаш-

тлехъаькхара, кхъаьгача на-ьха хамташ кулгалхоьца дика-гича кхетадаро. Масала, фер-ме ший сменга бу хланз болх. Халхарга длаьхача дийнаьца кхъаьгича чхоаглон кхъаьдо-ре доараш, цомоьш кулар.

Длаьхача ший бетта тлоь процент тарга боагларе ду-кхагъа йиьхий ферме шура. Из деча докха даьца юкьер-длаь доарашца С. Сигарес, А. Амриевас, йиьжарша М. А. Херитовас, бежа йуша А. Че-вериков, В. Тищенко, кхы-чар.

карагидийна хилар. Циьа-баьдла, цох кхоачам баь ле-даь бац уж. 2517 килограмм, план йолча, уьх шера юье-ра лархалача цхъан латтагара цар яькха лархалча шура 2900 килограмм я. Уж дехкараш тлоамца шой кхоачаш хурх-хилаьх дегаш тийша а ба уьж.

Аз кхетадечогла, кхоа-чаш хинна а ца лел, тлехъа-кхоачам а хила длаь тха уьж, — йоах ферма бригадира Ло-лаховас Исолта. — Духъал тхой болх хьабича долаш докха оаьа са даа дешаш. Доакъара а, иштта, кхы дла-ьхо мейл эшачу а, кхоачам бо-лаш ба шортта. Тланка сен-

из коллектив. Лелаю, алли-та а доацаш, цехъашта дла-ьхаш да укхаш из гуглаьх. Халъа, ховш ма хиларца, цу гуглаьх а, бокхка аьттув ху-луьит балха лаьха толдамаш даьра. Цу длаь маьан дика кхетадеш ба ферма кхъаьгеа-мхой.

Цераш яьха безам ба со-циалистически яьхе. Дам халъаьла а дешаш, шой де-кхараш тлаьна тлехъаьчаш а деш хьабоглаьца хьабаш длаьларий. Уж ба доараш Темирханова Маржан, Саго-ва Марем, Солтамакова Ха-дишат, йаьсий леладеш бола Газгиреева Шарипат, Косто-ева Хьаьа, бежа йуй Барни-ховас Аюп, Добриев Мух-мад, Шанхоев Салим, кхы-бараш. Царна юьге а кхъаьста белгалъаькхха йоа-гла доарка Темирханова Мар-жан. Иьи эзар совгга кило-грамм хилар длаьхача шера хара латтагара цо яькхха

### МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ ТАРОНАШ ЛЕХАШ ХИЛЧА...

Докхийн бектокхамеи дехкараш да пиллетка кхоа-лагла шера «Назранов-ский» совхоза Насар - Кер-тера отделеи шурий - то-вариш ферма хьабаш лела-дерашта халхалаша латта-раш. 800 тонн шура я цар планга пачахалкхенга йоьна езар яр. Халъа уьх халхарча квартало пача-халкхенга цар длаьла езар 167 тонн я.

Тланка мишта длаьхаш ба ферме уьх дехкараш кхоачаш-дара болх? Юьхъанца длаь-ер шу йалаьмате дика длаь-дола а даь, еригаш шой таро-наш оарцагга а яьха, из болх тлехъаь длаьхаш ба укхаша. Тун да, ферма хьабаш из иштта хилар тешал ду

уьх тайпарча пифраш: квар-тални планга длаьхача ший бетта цо коллектив пач-чаьхалкхенга екха шура 134 тонн я. Цул совгга, ер бутт чакхбоалаш 70 тонн из про-дукци кхы тла йокха яьла лархаш а ба уьж.

Белгалдаькхча доагла, фер-ма кхъаьгеамоша длаьхача шу а лаьхача хьокхамашца чакхдалкхача хилар. Масала, планга 705 тонн йоаглон хиннача, 780 тонн хилар пар пачахалкхенга екха шура. Пачъа, план 1500 хиннача, юкьера лархалача хара лат-тагара укхаша яькхха шура 2770 килограмм хилар. Тун да, ферма хьабаш из иштта хилар тешал ду

Теркам тлаьцаш я студен-чески лагераца квалифиро-вани медицински новкъос-тал дара районни больниый лораш хьажара практика. Республика культура минис-терства шефски концерташ влаьтлехъаькхача цоаьшара хилар тоьта длаьц, аькин Га-рельски АССР-а, Краснояр-ски краяра, Омски облаьстара студентчески отрядаш яьха мешаш хилар теркал а деш, совещане доакъашцаь бел-галдаькхара, концертни про-граммашта кьаман ансамблеи фольклорни группаш ишту-ленеш юкьерхъаькхал, мехка кхына регионашара студен-теша салаьла дешома рес-публика истореца юьзвенна белгала моттигаш йовантла-га влаьтлехъаькхалча.

М. МУТАЛИЕВ,  
тха соб. кorr.







# ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТСКИ ДОГ-УЙЛАХ БАКХОЛЛА

**Д**УКХА-ИА, хямаах тийнш ий вай экономически а социальн а прогресса темаш. Хяахьа социалистический общественный отношений боарм, чу дуктье кхаман а кхамаша юкьера а бузмам, глукхаш кхезига лоархам болаш дац. Цигара хьадоглам да интернационалистический догуйла дам хьакодоглам лоархаме декарх хилар. Вай хьаха гьерар — догуйла, вошала уйла йола, влани глов-хокьостал де кийча вола сар хьахкевар, моллагьа тайпара гойта а национализмн шовинизмн гойтарца влала машар ца хилар.

Тамашийла даде а, вай  
денешна нонаго хулуи  
а кыам сонтала, ший кыам  
тлех ларкхара элементан.  
Нагахьа сана пу хамашта  
духдала эффективни профи-  
лактика да йой, пу вирусо  
цхенашта лазарш хьорде  
тарлу. Ераш да цох дола  
массех масал.

Нохч-ТаллгӀайчӀ кийики  
типкаша масхех шу хӀапка  
денача «Созвездие ЯрлӀах»  
ячача повеста гонахь, пӀа-  
ла дага а доьдӀах, пӀагӀа  
хабарш ардӀалаш, Нагахь  
санин вай дукӀах бесса дуь-  
дӀа, цӀа дукӀах шенӀа а Йо-  
лаца ала йиш яр: «КӀош до-  
ацӀох хӀай гӀар». ДӀонжа  
тӀа дуьдӀар мара разьа Йо-  
лаца кӀонача кӀалсага ко-  
на жӀуь везаьларгах. Йола-  
ца ачӀа, ер ала дий, аьни-  
тӀехдӀаьни хӀама дацар по-  
веста тӀа.

[illegible][illegible][illegible]

Цхьа хьама дгъадогъон еш  
 яд цхьапар, протестап.  
 Шей боуна нах гьерт кьаман  
 историн дашка, хьалкыи обы-  
 чеш а самалат а цхьан ха-  
 ма уиннага бessa лорae бо-  
 коь алхуа шойа мара ил ала.  
 Шойи позициеца тарлул ме-  
 доацар цхьанна бessa дла-  
 тлацар пар.

Отта а доғлаш, хаттар  
отт: кыяман курал эшаш йиш  
отт: Хоши ма хиллара, Ок-  
тябрь а балалехе цунаж жоп  
деннад Ленинна: из эшаш я.  
Хйара халкыя я из, Ленинна  
халкыже гуш ма хиллара,  
кыам доваделла, кыамшапта  
кыюге цабазам хула с ший  
кыам тлех тегалла дйаданк-  
а а хйыанна кыаман со-  
венлаш хйла йиш йоаца,  
хйыанна тапыра сага сар  
воаше йиш йоаца керда ту-  
не хйахиллар хайкыайнада.  
Октябрьсо революцион котылар-  
да дикла керда цулоцаам  
цубессаб цу курала.

Юхандан, аз ҷудона Ҷа-  
хкача Ғаррпаш политикис  
Ҷуьвсам додтаббав бош-  
винаша-лениншча. Чу де  
перхрарху кохчаан хурго-  
да хлама хеташ хинабав ба-  
двараш. Даруи бахшад-  
дашча. Саг ба Оузуна, Буруйна  
сана ба дувалдйи идеалин  
общество хвалета. Ихсабхав  
деш, дарна дагаваларх сина-

**Нохч-Гялггай АССР Лакхыварча**

Ма дарра ачыла, мохк бехкараш хьинаб, кьизига а боа-  
нцаш. Хьаьта а дьерригча  
халкьага дийлаха укь тьета-  
ра кьизига хьинаб. Пхьакха  
изнал чыварла тьа хьана  
хьокьотийа орныгча халкьа?

Духьал дьардга ваь: цу  
хана хьинача республика пар-  
тияны, советсны, администра-  
цияны органын кулгьалхоста  
магьназар унакьиде нызаш  
улашгогьа, мохк бехкараш  
дгьа дукьаьт, нызаш гьаьте,  
хьаьт чьаьдгьа хьалкьонан  
улашьерналкха денз: хьаьдо-  
лаш хьинаш дохаде, йовсар-  
лашта халкьго ньз йогьтлаш  
дгьа нийса суд ела йаланде.

гучаьларца, моллагьа а на-  
ционалистическни тоаьдларца  
укь ларца а хьина зьетса-  
са принципал йийлнча. На-  
хьа интернациональн кьетам  
балара болх тьеса битача  
дийндала тарлу национали-  
стическни элементша леладу  
уьлгьалаш. Цу хьакьхьса ваь  
массане а кьетадьала хьама  
хьилар 1986 шк чакьдоалаш  
Амьсар.

Укь санга дола хьамаш  
уй дегьаьхара юьварча за-  
кономерность лорагьдларцна  
нйизлу. Дукьхьарц дьаьхьа  
санга ис донь доаш: баьна-  
ш-м дьаьхьа кьызьча баь-  
маш доахьа кьам дегьаьа  
уьлгьаьн чьаьш хьиларна.

Ий бахъане нэхъагътен  
Глэгъаштен глэгъаларн эгъар  
пар халагъа а эгъарга чхьагъа.  
Глэгъа сий доагъен а дола хьама  
— Дахъане тийша болъ бар.  
— Къаман, адамий эгъарга дикъ  
гьолла оамала — вай  
халкъга зыарш болча къон  
сый патриотизман, фите  
гьом бел сий инарий саман,  
шоохъ кхьар сий тыле къа  
хьагъа кхьар сий Октябрьск ре  
волюцияс граждандис тьем гь  
лакъа доагъш хьинлаца дукъ  
ахъар а сий доагъар. Хьагъа  
чул чхьагъагъа гьагъаш,  
чул халагъа долаш чхьанхъа  
хьама хьиланар царна, зала  
гъа а вогъа дар из.

Из шигта да да, а дукхалар-  
халла нокхиян, паллуган саго-  
тотун, паллугантар, дагашка  
порхал чхуносавзар парна.  
Цар кзгаторна социалистиче-  
ски занатона толдуарна  
Советски Йадыл, вай парти бе-  
хеме йоаллаш, дукхоболча нах-  
дачу зуламех хьаинча хла-  
мла из дола.

Севе! Калтархардахар вай?  
Севе! Севе! Севе! Севе! Севе!  
Шелдаг дагаш? Сталина лич-  
носта муьлт йолча хана янча  
чоннаша — даь лазар сево  
Калтардахар? Дукхал Советски  
Йадыл йадыла йогорча малаю,  
паллуган хуаинча тукхуаю, го-  
лук динла даь хилар, пар  
новхьостал даро а хьаллаца-  
но.

Лобаныхитаа хана, шоаш  
санна болча советси наха  
кыкыс бахар нохчийн гал-  
тайн. Динача доттагатаа а  
меккараша а санна цыхана  
кыкысгар, фронтатаа шоаш  
инд дакочашаа дола нов-  
кыстгал дара. Халыкташа-  
вараша дара новкыстгал,  
наш боакко мукучарал доц-  
доттаг хосаенна йола бичарча  
тайн. А халыкнай. Этгара  
доахал халыкнай. Этгара  
боаккага мах. бар, етгара  
деагара да - советски хал-  
кысий доттагал дагахча лат-  
таа ноатал.

чун ыгуспыкн яз истейла-  
кык аравал ктыамй отноше-  
нней хыкытеша етгара эсала  
формалын занеш йошан.  
Ишпта хул-хл яз мекка Со-  
ветсия заман исторе хыкыс  
хыа.

Цунца цыхана - из хоза-  
коммолан дика ховш а да -  
и вай дахш дола дуне хы-  
тайпара информативна десин-  
формативна дидидица долга.  
Тайн а тайларча «созанна»  
Хира инд массаца дала Юк-  
сера Азе, Кавказа халктей  
метгала хыкыкыду докша-  
ца эрсий ктыам. толада  
доакх СССР-ера кыгый хыкыс

[illegible]

**5** **О**БҒАНАДАР аялты,  
бе-бе хіаһам хинада  
вай исторе, кыҥаха  
дар а кызгана хинадаң цуна  
юккө. Кыҥабыҥа, чыҥа-  
даллаңа нийсө а вай юһө,  
бакыдар а вай дурус мүһө,  
пир динса дараһа личносто  
күһө. Юһаҥа дараһа дукка  
узыһа, тегрәһәд лә йиҥ-  
саһа узанһа, халыҥа массаса,  
мәһәһа хина депанһа а до-  
аһаң, пулахаһаңа йоаҥко  
йиһ Юһтеҥа Азе, Күһула-  
сеһа Навкәһә даһаҥа халыҥ-  
иһ. Дезала юккө воһаҥаҥ-  
воһаҥ воһас зламәҥҥарни  
еһа йоаҥкоһа мәрә нийсө  
йиһ йоаҥко йоаҥко.

Кхетадеш даңцәнаа дег  
г҃ыра дара, массэа ахар  
дара, ахал да дэзш ах  
дара. Пхьабэагъа, дэша дах-  
чүнаа во дарал вола а нир-  
чүа да фу хила лнш а? Хьа-  
дүлаа, воай согражданнаа  
ледәләч хьадүлаа гүлауахш-  
наа хьажа а хьена, воаша  
хоаттаргъа вай: цу тайпара  
хьама вьаля хила а хьана  
хул?

Цяка масал мара доала-  
дергал ас. Уик тлеххарча  
ахш шера мехка кхыча райо-  
нашпара 62 тлеххарча 250  
медициныс болхон зыназ  
Нокч - Гмалтлхене, Республи-  
каныа Чоатига эшаш бол  
спецналистас болхон ахш  
ахш бол бот бига а бига,  
пун нокч республикыра дла-  
вахав 49 тлеххарчон ахаш  
медболхлой. Хына? Чун  
кертара бахчан да кыона  
спецналистас бзыме а  
уик еш а хына ахш парна  
ахш ахш кыметтел национа-  
листическы гулакашх дла-  
дар.

Хкхэгашем ма дий, цу тай-  
парча фатый оаха: цѣнхаш-  
та а принципналы а мах  
хоадабела. Хайта а цу тай-  
парча масалаша дукнэха  
хаймат уйла яйт. Парте мас-  
за а Поахно ялѣ ктаман  
республикан массе а оаг-  
рахуа социальнэ - экономи-  
ческис дукхонис дѣлѣкув-  
ла. Цуна цхана ктѣвсам  
доатбабѣ моллагѣ тайпа  
а провинцизм - национализм

ОКОВ,

Дуника кѣамаш межна обществен интернационализтернационалистск лахбаларга, хаман курал

[illegible]

попандан, хымметтен кыял  
наде доладат. Ала деса,  
нын фанатикхыа берий са  
жетемт шоошакхыа бакны  
першаш чарыхал дала  
елла. Нохч-ГлалГенан  
хыан йоккычаа юрта бол  
шын инний берий мулрий  
ооба, ха кыя дин фанатик  
орбашаа воланш. Пууза юге  
оолабаш жиниба дункхыа  
шархой. Хыаааааааааааааа  
пректораа е хеахрхосаа, ин  
дулудан шоошта ховиште, тер  
дадабдаац.

[illegible][illegible][illegible]

ына тую дагы доза гула-  
 ылар, пар дини доза гула-  
 ылар, дагы дини, иштма, ма-  
 ыла, Глобл Авади жана да-  
 ыкхайбер, ший огулу хал-  
 ыдоарараша, 97 ту дайна  
 ыоника сап ланкархатогийни-  
 ыи мамашама дла да вол-  
 ыи гийнрвг, дхушх ал  
 ына тоаах хийлах. Тлак-  
 ыа фу дир ту тайпара тла-  
 ыла лаьлаа виканол-  
 ыовата председатеа (Моб-  
 ыи Принсипи йоау сап  
 ыла йоау йоау: из разьа  
 ыла тоаах керте ланкарх-  
 ыа тоаах тоаах бола  
 ыла дотара арабаара.

[illegible]

гаага хьага мейарда хьага  
 дола халкъаш. Кавказаш  
 массаполча хана белгалбоа-  
 лаш хиннаб хьаша-да дег  
 тара тлазгарца.

[illegible]

Ший аргариа тариетта тид бярдаш к'яман традицш я ала г'ерт духовецво, к'яман (х'анз вай дувацка юк'на нокчийн г'ал-г'айн) самобитност ислама д'адехараша к'хоашац'арах латт, атоаш.. к'явд на лущ х'ялха а доахш. Н'аь-ха сакхетама чуожийн цу тайпара проповедаш? Чуож. Цо я, масала, вай республи-на профтехобразоване систе-ме деша баг'ача дешар-чой элмига доацаша даьк'то к'яман традицш сайна дин ц'ейийн обр'адш х'ят'азашн х'ялар социологическ'и тох-кал'ана бак'д'аь йоца факт. К'яб'от'а к'агирчой - х'аь-ц'а к'агирчой боаш - а сакхетама боаша к'атар х'аь-ц'а к'ид'аьз вай х'ялха д'ада-хачуй а к'яб'ст'к'яьстаца историцшн личностий ва-хара а зг'ара доар'х'ам'ег'и-йоч'а юк'юьста мах б'еца ха-ба б'ехтокамзлен т'ула-н'аьн б'еца х'аьц'а к'агирчой

д'ар а динц'ар, а к'яб'д'аь долцун сурта лар. Ц'хьаб'ак'д'аь, ма а м'ичад аз даьк'а х'езад вайна даьк'аьца ваьца амалеми г'улаьц'ар чак' на доаь а г'а из долаш сакх'е б'ераш м'уьт'ене лорадича? Бок'и д'еррига а шоаш цар...

Ма к'аст-наста «бонк'ийн» х'ялча «тарб'он» х'ялча даьк'д'аь, уой бок'и дешара ш'ерашна мош, ш'ой йоаш. Тянк'и с'аьм х'агма дин, ондаьцайна боа-к'юна «бак'д'ар ц'х'анк'аь б'орам дахар х'ялх'есташ ц'ий лоиме х'ялча амалемиа йотел

[illegible][illegible]

Издан, дува.  
Из шитта дале а, хьехар-  
хочо (из юртагча школе истори  
ри хьехаш вар) цу хьарьча  
гишлошча пилг да а хьок-  
шаша, дор айденна волаш  
дувар:  
— Диэхьажал, бераш, шона-  
на хьалхаша учакча цу хье-  
рашча я вай даьй истори.

ХІанз уж  
хьаттад, го  
карташ а  
ааргіата а  
рел. а ла  
за лавтта  
а хІара  
хьалтіа а  
босенашк  
ий Іулаш  
а хьаьши  
а діахьий  
да ІокІал  
ашта хал  
могача  
рзи санн  
кхаш дол

гюзвала  
тома Ален  
романтиче  
ала воал  
й кьаман  
ешаша до  
ой дла-хь  
цу хь

Та кхетий  
р даьй нс  
коачаш ц  
са?

за воаца  
а корзаг  
агІазвах  
ри дир:

еззига сов  
ча банкы  
дар аз диг  
хы во хі  
р. Мел ду  
вай дав  
ах, акхач  
хн, діад  
а унзар  
на. Фу да  
цу хабаре  
хнй хилч  
хетадергд

хоз вайн  
шоаш кх  
шаш. Цхь  
ни! хурго  
теза инфо  
кертацина  
тамаш  
бокьон  
цхьабол  
лехараш  
оацаш д!  
и а къя  
н къяма  
ю, аьнна  
хетара  
и хилар  
ата бурти  
Iергбан  
Ирг а ц  
да.

вац кь  
ег чу йо  
цигар  
г вац. XI  
мтт, ши  
е хьада  
ерт из. И  
ма до  
мунистиче  
ухъале е  
корта б  
ц донкх  
та гертал  
къам кх  
ай мар  
а.

отизм; ва  
амаан до  
елгалъяла  
са дар м  
ц яхарц  
Из интер  
лакьоаста  
зай бон  
но - полн  
а, из хн  
нистическ  
классов  
хиларц  
иштта кх  
а патрис

масса ха  
духъя  
е иштта  
нески бал  
г хьалнхе  
болча саг  
н а хинн  
хьал а ц  
обществ  
ини хувца  
оагIа про  
ен синош  
л, аьнна  
йода нн  
нйсагIдол  
о да. Нах  
ашна дол  
р дувчач  
кан хулаш  
ча дөл  
а сани  
ий хьав  
деш а са  
кха, пер  
хьакъехь  
ски бехна  
беш, бол

журнал  
3).